

DE VERANDERBAARHEID VAN HET HUWELIJKSVERMOGENSSTELSEL TIJDENS HET HUWELIJK

door

W. DELVA

Gewoon Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent

HOOFDSTUK I

INLEIDING

1. Zoals reeds werd betoogd is de veranderbaarheid tijdens het huwelijk van een bedongen of wettelijk opgedrongen huwelijksvermogensregeling één van de grote innovaties in ons huwelijksvermogensrecht (1), waarmee de wetgever tegemoet is gekomen aan een jarenlang door de rechtsleer uitgedrukt verlangen (2) en waardoor hij ons recht aansluiting laat krijgen met het moderne huwelijksvermogensrecht van de ons omringende landen (3). Een nieuw leefpatroon, dat een menswaardige zinvolle privacy voor de huwelijkspartners vooropstelt, laat ook al geen andere keuze (4).

2. Trouwens, geen enkele van de voorheen ter rechtvaardiging van de onveranderlijkheid aangevoerde redenen houdt nog stand: noch het belang dat de echtgenoten zelf zouden hebben bij een ongewijzigde huwelijksvermogensregeling (wel integendeel, hun welbegrepen privacy eist precies aangepaste wijzigingen om hun huwelijk — onderliggende figuur — verdraaglijk te maken), noch het belang van hun families (want het belang van de huwelijkspartners primeert het familiaal belang, omdat het huwelijk een privé-aangelegenheid is eerder dan een familiekwestie), noch het belang van de derden (vermits, juist zoals bij de keuze van een huwelijksvermogensregeling, ook bij de wijziging ervan de belangen van de echtgenoten aan de belangen van de derden voorafgaan).

(1) DELVA, W., *Het Belgisch huwelijksvermogensrecht van morgen*, in: Liber Amicorum Monseigneur Onclin, Gembloux - 1976, 281 e.v., vooral 283-288.

(2) DELVA, W., *A.P.R. Tw. Huwelijksvermogensstelsels I*, Het huwelijkscontract - Algemene beginselen, Brussel, 1956, nr. 279.

(3) Zie: de Nederlandse, de Duitse, de Franse, de Luxemburgse wetgevingen, en de sinds jaar en dag in Engeland voor en tijdens het huwelijk gesloten „Marriage settlements”; - zie ook verder.

(4) DELVA, W., *Opties voor een moreel verantwoord huwelijksrecht*, in: Recht in beweging, Opstellen aangeboden aan Prof. Mr. Ridder R. Victor, Antwerpen - 1973, 309 e.v.; - idem, *Het civielrecht, inzonderheid het familierecht, gisteren, vandaag en morgen*, R.W., 1973-1974, 561-590; - en zie ook voetnoot (1).

3. Toch mogen de gezinsbelangen en de belangen van de derden niet uit het oog verloren worden. Het huwelijksvermogensrecht vergt immers een functioneel-doelgerichte en daarom ook doelgebonden aanwending: het is bijkomend recht dat de leefbaarheid van een functioneel werkend huwelijk en van een functioneel gestructureerd gezinsleven helpt verzekeren, en niet tot misbruik of afwending van recht mag leiden.

De wetgever is zich daar terdege van bewust geweest, zoals blijkt uit de parlementaire stukken⁽⁵⁾ en meer in het bijzonder uit de redactie van artikel 1395, § 1, tweede lid, B.W.: de rechtbank neemt kennis van het verzoek tot wijziging van het huwelijksvermogensstelsel en weigert de homologatie niet enkel wanneer met de wijzigingen afbreuk wordt gedaan aan de rechten van derden, doch insgelijks indien de wijzigingen afbreuk doen aan de belangen van het gezin of van de kinderen.

HOOFDSTUK II

WETTELIJK STRAMIEN

AFDELING 1

PRINCIPIELE VRIJHEID VOOR DE ECHTGENOTEN

1. BEGINSSEL

4. De wet is zeer liberaal: de echtgenoten kunnen tijdens het huwelijk hun huwelijksvermogensstelsel wijzigen naar goeddunken en zelfs een ander stelsel aannemen (zie art. 1394, eerste lid, B.W.). Ook de minderjarigen zijn bekwaam om hun huwelijksvermogensstelsel te wijzigen, zij het met dezelfde bijstand als degene die vereist is voor het sluiten van een huwelijkscontract (art. 1397, derde lid, B.W.). Dit echter, zoals verder wordt uiteengezet, met inachtneming van een aantal grond-, vorm- en publiciteitsvereisten.

Vermits de wijziging alleen kan geschieden mits naleving van die vereisten is het bijgevolg zo, dat het oorspronkelijk huwelijksvermogensstelsel van echtgenoten die tot wijziging besluiten onveranderd toepassing krijgt tot aan de wijziging; dus wordt hun initieel huwelijksvermogens-

(5) Parl. Stukken, Verslag Hambye namens de Commissie voor Justitie van de Senaat, B.Z. 1974, nr. 683-2, blz. 5 (verder aangehaald als: Verslag Hambye); Parl. Stukken, Verslag Baert, namens de Commissie voor Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1975-1976, nr. 869-3, blz. 3 en 4 (verder aangehaald als: Verslag Baert).

stelsel van onveranderlijk duurzaam(6), en blijven rechtstreekse en onrechtstreekse willekeurige wijzigingen van de huwelijksvermogensregeling en haar gevolgen zoals voorheen verboden(7).

2. CONCLUSIES

5. Het beginsel van de vrijheid om het huwelijksvermogensstelsel te wijzigen betekent voor ons land vooreerst dat er geen beperkingen zijn gesteld met betrekking tot het ogenblik waarop de echtgenoten hun huwelijksvermogensstelsel zouden willen wijzigen. Of hun huwelijk nog maar pas gesloten werd of dat zij reeds jarenlang getrouwd zijn doet er niets toe: de wet stelt geen wachttijd noch een vervaltermijn.

De veranderbaarheid is ten andere evenzeer mogelijk voor echtgenoten die voor de inwerkingtreding van de W. 14 juli 1976 gehuwd zijn(8).

6. Het betekent vervolgens dat er evenmin beperkingen bestaan wat betreft het aantal keren dat de echtgenoten tot wijziging van hun huwelijksvermogensregeling zouden willen besluiten. Zij kunnen dat één of meer keren doen... al zal dit wel niet courant gebeuren vermits de wijziging gepaard gaat met het opmaken van één of meer akten, met een homologatieprocedure, met publiciteitsformaliteiten, wat tijd en kosten vergt die onbezonnen wijzigingen in de weg zullen staan.

7. Er moeten zelfs geen redenen worden opgegeven waarom de echtgenoten tot wijziging van hun vermogensregeling besluiten(9).

8. Het is tenslotte ook nog zo dat door de echtgenoten om het even welke wijziging van hun huwelijksvermogensregeling kan worden bewerkt, mits, zoals hoger aangestipt functioneel doelgericht opgevat te zijn(10). Dus is niet enkel een aanpassing van het bedongen of wettelijk opgedrongen stelsel mogelijk, doch blijkt eveneens de keuze van een volkomen nieuw huwelijksvermogensstelsel mogelijk(11).

3. RECHTSVERGELIJKENDE GEGEVENS

9. In heel wat landen reikt die vrijheid niet zover.

(6) CASMAN, H., en VAN LOOK, M., *Huwelijksvermogensstelsels*, Brussel 1977, II/5, blz. 3 e.v.; TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *het nieuw huwelijksvermogensrecht* (de wet van 14 juli 1976), *T.P.R.*, 1976, 836.

(7) DELVA, W., *o.c.*, nr. 308 e.v.; - BAETEMAN, G., DELVA, W., en CASMAN, H., *Overzicht van rechtspraak* (1961-1971), *Huwelijksvermogensrecht*, *T.P.R.*, 1972, 435, nr. 15.

(8) Verslag Baert, 10.

(9) TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 834, nr. 61 en 843, nr. 68.

(10) Zie boven, tekst nr. 3.

(11) Verslag Hambye, 23; - TRAEST, G. CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 835 e.v., nr. 63-65.

GESTELDE VEREISTEN

1. GRONDVEREISTEN

a. Akkoord van de echtgenoten

10. De beide echtgenoten moeten het eens zijn (zie art. 1394 en 1395, § 1, eerste lid, B.W.). Hun akkoord is onmisbaar want het gaat om hun privacy. Betreft het minderjarigen dan is de bijstand vereist van hen wier toestemming vereist is voor de geldigheid van hun huwelijk; tenzij de rechter machtiging heeft verleend tot het huwelijk (art. 1397 B.W.).

Eén enkele echtgenoot kan dus niet tot wijziging van het huwelijksvermogensstelsel besluiten. Weliswaar werd die mogelijkheid tijdens de voorbereidende besprekingen even onder ogen genomen(12).

Ook kan de rechtbank geen wijziging opleggen aan de medeëchtgenoot van de verzoekende partij. Toch was in de amendementen Wigny voorzien dat de rechtbank de ter homologatie voorgelegde akte mocht veranderen; maar de Senaat hield de idee niet aan. Onrechtstreeks gebeurt het wel binnen de context van artikel 216 B.W., zij het onrechtstreeks, naar aanleiding van het verzet tegen de uitoefening van een beroep door een van de echtgenoten; doch vermits de wetgever hiervoor in geen uitzonderingsprocedure heeft voorzien, zijn de gewone regels toepasselijk: wat betekent dat de instemming van de beide echtgenoten onmisbaar is, zodat, wanneer een van de echtgenoten weigert aan de door de rechtbank gesuggereerde wijziging van de huwelijksvermogensregeling mee te werken, de rechtbank tot weigering van de homologatie gehouden blijft en de uitoefening van het beroep insgelijks onmogelijk wordt(13).

A fortiori kan de rechtbank niet ambtshalve aan de beide echtgenoten een wijziging van hun huwelijksvermogensstelsel opdringen.

b. Wettelijke in acht te nemen beperkingen

11. Bij het bedingen van de wijzigingen of van het nieuwe huwelijksvermogensstelsel dienen de echtgenoten dezelfde beperkingen in acht te

(12) Verslag Hambye, 23: „Een amendement wil elke echtgenoot de mogelijkheid geven „om bij de rechtbank van eerste aanleg, in het belang van het gezin, om wijzigingen in het huwelijksvermogensstelsel te verzoeken ingeval de andere echtgenoot dit weigert; de rechter oordeelt in het belang van het gezin en wijst een notaris aan”. Het amendement werd door de indiener teruggenomen. Volgens de Commissie zou dit amendement de conflicten tussen echtgenoten kunnen vermenigvuldigen. Bovendien zou de rechtbank de draagwijdte van elke gevraagde wijziging moeten beoordelen, wat voor haar een bijzondere delicate taak zou zijn”.

(13) TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 835, nr. 62.

nemen als degene die gelding hebben bij het vastleggen van de inhoud van hun oorspronkelijke huwelijksovereenkomsten (samenlezing van art. 212, 1387-1392 B.W.).

Dus krijgen de artikelen 1387-1389 B.W. thans evenzeer toepassing (14). Bovendien mogen de bedongen wijzigingen het specifiek eigene van wat gewild wordt of van het nieuw gekozen huwelijksvermogensstelsel niet schenden. Zo mag bij het bedingen van een stelsel van gemeenschap niet worden ingegaan tegen hetgeen artikel 1451 B.W. bepaalt, en dus mogen de echtgenoten niet afwijken van de regels van het wettelijk stelsel die betrekking hebben op het bestuur over het eigen en het gemeenschappelijk vermogen.

c. Geen afbreuk doen aan de belangen van het gezin of van de kinderen, noch aan de rechten van derden

12. Gezien de doelstellingen van het nieuwe huwelijksvermogensrecht waarmee de wetgever de juridische gelijkheid van de echtgenoten heeft willen bewerken tot zinvolle beleving van hun partnership en gezinsleven — die daarom beveiliging hebben gekregen maar wat omgekeerd ook de solidaire gehoudenheid van de partners oproept — is het zeer logisch dat de wijzigingen niet mogen leiden tot afwending van hun doelgerichtheid. Dus mogen die wijzigingen noch de gezinsbelangen, noch de belangen van de kinderen, noch de rechten van derden aantasten (art. 1395, § 1, tweede lid, B.W.). Precies daarom zijn, in geval van gecompliceerde wijziging (zie verder), een inventaris en vereffeningsakte vereist (15).

13. Wat de rechten van derden betreft moet bedacht worden dat zij niet alleen kunnen benadeeld worden door de voorgenomen wijzigingen doch gebeurlijk ook door de ermee gepaard gaande vereffenings- en verdeelingsregeling (16). Komen evenwel niet in aanmerking als krenking van rechten: wijzigingen tot beveiliging van de echtgenoten tegen eventuele toekomstige beroepsrisico's (17).

(14) Zie: DELVA, W., *De algemene principes met betrekking tot het secundair huwelijksvermogensrecht*, nr. 14 e.v., in: Het nieuwe huwelijksvermogensrecht, post-universitaire lessenreeks R.U.G., 1978 (in dit nummer blz. 315 e.v.).

(15) HAMBYE, J., T. V. Régimes matrimoniaux, 2e partie (la réforme de 1976), in: „Répertoire Notarial”, 1977, nrs. 87 en 88; - zie verder Parl. Handel. Senaat, 28 april 1976, 1964.

(16) TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., o.c., 841-842, nr. 67; - G. Morin, Répertoire Defrénois, 1960, art. 28880, nr. 413.

(17) TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., o.c. l.c.; - CORNU, G., *Les régimes matrimoniaux*, Thémis, Paris - 1974, 189-190. Ntl. mag er geen bedrieglijk manoeuvre achter schuilen.

14. Wat de belangen van het gezin of van de kinderen betreft is de kwestie veel kieser.

Het verdient vooreerst al opmerking dat met de kinderen bedoeld zijn: de reeds uitgevlogen minder- of meerderjarige kinderen die niet meer tot het gezin kunnen gerekend worden, onder wie de kinderen van vorige huwelijken van de partners (18). De term gezin heeft daarentegen een ruimere betekenis dan in artikel 215 B.W. doch omsluit, zoals in artikel 224, § 1, 3 en 4 B.W., waarschijnlijk alleen hen die onder hetzelfde dak het leven met elkaar delen, zonder de, naar mijn gevoelen, te ruime draagwijdte te bezitten die door zekere commentaar eraan gegeven wordt (19).

Het vergt vervolgens aandacht voor de conflictsituaties die kunnen ontstaan tussen de belangen van de echtgenoten en die van hun gezinsleden of kinderen (20), in welke hypothesen de belangen van de echtgenoten die van de kinderen dienen te primeren (21).

Tenslotte, in aansluiting bij de gehouden redenering, is het zo dat de rechters niet uitsluitend vrede mogen nemen met de blote constatacie dat geen afbreuk wordt gedaan aan de belangen van het gezin of van de kinderen — wat in de meeste gevallen rechtstreeks of onrechtstreeks toch het geval is — doch wel dat zij de functionele doelgerichtheid van de betrachte wijziging moeten onderzoeken en tot de bevinding moeten komen dat die wijziging niet is ingegeven door afwending van bevoegdheid om de belangen van het gezin of van kinderen te schaden (22).

(18) CASMAN, H., en VAN LOOK, M., *o.c.*, II/5, blz. 7.

(19) Zie b.v. HAMBYE, J., *o.c.*, nr. 90.

(20) RAUCENT, L., *La nouvelle loi sur les régimes matrimoniaux, ou l'égalité des époux dans la légalité*, J.T., 1976, 561, nr. 67: „Il me semble que la difficulté peut se résoudre en distinguant plusieurs hypothèses:

a) Cas où le changement ou la modification proposée nuit à la fois à la famille et aux enfants; dans ce cas il doit être interdit;

b) Cas où le changement nuit à l'un tout en étant indifférent à l'autre; il doit être refusé;

c) Cas où il nuit à l'un des groupes (aux enfants exemple) tout en profitant à l'autre (à la famille par exemple). C'est le cas par exemple lorsque les époux, ayant des enfants, décident de changer de régime et d'adopter une communauté universelle et de stipuler que cette communauté appartiendra entièrement à la femme si elle survit... Le changement et en particulier la clause d'attribution de toute la communauté, cherchant à assurer la situation pecuniaire de l'épouse si elle survit répond à un intérêt familial, même si elle peut nuire aux enfants en retardant la date à laquelle ils pourront recueillir les biens communs (voir *Cass. fr.*, 6 janvier 1976, Rép. Defrénois, 1976, art. 31.122 qui refuse d'interdire ce changement, - adde: Hambye, p. 23 et sénateur Hambye, Ann. parl. Sénat, 1912 et 1966). Il appartiendra dans ce cas aux juges de balancer les intérêts en présence et de trancher dans l'intérêt supérieur de la famille, lequel exige notamment que les vieux jours du conjoint survivant soient assurés (adde: le projet de réforme des droits successoraux du conjoint survivant)”. Zie ook CORNU, G., *o.c.*, 190.

(21) DELVA, W., *Opties voor een moreel verantwoord huwelijksrecht*, in: Recht in beweging, Opstellen aangeboden aan Prof. Mr. Ridder R. Victor, Antwerpen - 1973, 309 en volg., vooral 317.

(22) Zie tekst, nr. 3; - CORNU, G., *o.c.*, 189-190.

2. *Vormvereisten*

a. *Notariële authenticiteit*

15. De wijzigingen, met inbegrip van de bijhorende verrichtingen om tot de verandering van het huwelijksvermogensstelsel te geraken, dienen te worden vastgesteld bij notariële akte (art. 1392 en 1394 B.W.).

Het is logisch aangezien het vereiste van de notariële authenticiteit ook gesteld is voor het opmaken van het oorspronkelijk huwelijkscontract en dat de *ratio legis* in de beide situaties dezelfde is: het gaat om de vastlegging van naar hun gevolgen uiterst gewichtige en normatieve rechtshandelingen die authenticiteit vergen na tussenkomst van de daartoe getrainde deskundigen die de notarissen zijn(23).

Ook nu moet de wijzigingsakte opgemaakt worden door twee notarissen of één notaris bijgestaan door twee vormgetuigen (art. 9 O.W. 25 ventôse j. XI); echter niet de gebeurlijk bijhorende inventaris en regeling van de wederzijdse rechten. Dit staat weliswaar niet met zoveel woorden geschreven in de wet, doch het gaat om nieuwe huwelijksovereenkomsten die, zoals de oorspronkelijke, op dezelfde wijze dienen vastgesteld te worden (samenlezing van art. 1392, 1393 en 1394 B.W.).

Het dient daarbij te geschieden bij akte opgesteld in minuut en niet in brevet (arg. art. 1395, § 3 B.W.).

b. *Homologatieprocedure*

16. De verlangde wijzigingen — dus de akte houdende wijziging van het huwelijksvermogensstelsel of de aanneming van het nieuwe stelsel — alsmede de akten houdende inventaris en regeling van de wederzijdse rechten wanneer die moeten worden opgesteld, worden bij verzoekschrift, ondertekend door de beide echtgenoten, voorgelegd aan de rechtbank van eerste aanleg van hun echtelijke verblijfplaats met het oog op homologatie (art. 1395, § 1 en volg. B.W.).

Die rechterlijke bekrachtiging beoogt zeer duidelijk de bescherming van de belangen van het gezin of van de kinderen en de rechten van derden (art. 1395, § 1, tweede lid, B.W.)(24). De wetgever was hier zeer om bekommerd(25).

(23) DELVA, W., *o.c.*, nr. 162 e.v.

(24) Zie voetnoot (15).

(25) *Parl. Stukken*, Verslag van de Subcommissie voor Justitie van de Senaat, B.Z. 1974, nr. 683-2, bijlage, blz. 54 e.v. (verder aangehaald als: Verslag Subcommissie); - Verslag Hambye, 22 e.v.; - Verslag Baert, 3-4 en 10-11.

3. PUBLICITEITSMATREGELEN

17. In het belang van de derden wordt door de wet van de homologatiebeslissing (waartegen geen beroep werd aangetekend of die in laatste aanleg werd gewezen door het hof van beroep) publiciteit voorgeschreven.

Deze publiciteit gebeurt: *én* in de registers van de ambtenaar van de burgerlijke stand (art. 1395, § 2 B.W.), *én* op de minuut van het gewijzigde huwelijkscontract bij de notaris die de minuut onder zich houdt (art. 1395, § 3, eerste lid, B.W.) met meegaande kennisgeving van de datum van de homologatiebeslissing aan de notaris die de wijzigingsakte heeft opgemaakt (art. 1395, § 3, tweede lid, B.W.), *én* in het Belgisch Staatsblad alwaar gebeurlijk trouwens een uittreksel van het verzoek tot homologatie en een uittreksel van de homologatiebeslissing zelf dienen publiek gemaakt te worden (art. 1395, § 4 en 1396 B.W., alsmede art. 1311, 1312, 1316 en 1319 Ger. W.), *én* in een daartoe op de griffie van de rechtbank gehouden register alwaar een uittreksel van de vordering wordt ingeschreven (art. 1311, 1315 en 1319 Ger. W.).

Sommige van die publiciteitsmaatregelen zijn soms onmisbaar voor de toelaatbaarheid van het verzoek tot homologatie — nl. de inschrijving van het uittreksel van het verzoek tot homologatie — of soms onmisbaar opdat de bedongen wijzigingen aan derden zouden kunnen worden tegengeworpen — nl. de bekendmaking van een uittreksel uit de homologatiebeslissing in het Belgisch Staatsblad (zie art. 1396, eerste lid, B.W. en zie art. 1316 en 1319 Ger. W.).

Is hier in zake publiciteit niet van het goede teveel voorzien? Is de regeling ook al niet te ingewikkeld uitgevallen wanneer de wetgever, naast de bepalingen van de artikelen 1395 en 1396 B.W., nog de artikelen 1311-1316 Ger. W. (in zake gerechtelijke scheiding van goederen), enkele afwijkingen buiten beschouwing gelaten, van toepassing verklaart ingeval van wijziging van het huwelijksvermogensstelsel?

18. Bovendien moet gewezen worden op de publiciteit van de akte houdende wijziging van het huwelijksvermogensstelsel van een handeldrijvende echtgenoot. Immers, binnen de 3 maanden na de homologatiebeslissing (ofwel achteraf, binnen de maand na de aanvang van de handelsactiviteit die op de wijziging van het huwelijksvermogensstelsel van een niet-handelaar volgt) dient, hetzij door de zorg van de notaris hetzij door de echtgenoot naar gelang van het geval of de betrokken echtgenoot reeds handelaar is of niet op het ogenblik dat de wijzigingsakte wordt opgemaakt, een uittreksel van die akte te worden neergelegd ter griffie van iedere rechtbank binnen wier rechtsgebied de handeldrijvende

echtgenoot in het handelsregister is ingeschreven (art. 12, tweede lid, in samenlezing met art. 13-15 B. I, T, II, H.W.).

19. Er is insgelijks nog publiciteit op het hypotheekkantoor wanneer de wijziging van het huwelijksvermogensstelsel tot dadelijke wijziging van het statuut van de onroerende goederen en zakelijke rechten voert (26).

4. *Rechtsvergelijkende gegevens*

20. De vreemde wetgevingen op het stuk van de vereisten met het oog op de wijziging van het huwelijksvermogensstelsel tijdens het huwelijk liggen soms vrij ver uit elkaar.

AFDELING 3

TECHNISCHE UITWERKING

1. NOTARIËLE AKTEN

a. *Eenvoudige wijziging*

21. Betreft het een éénvoudige wijziging — d.w.z. een wijziging zonder meegaande vereffening van het oorspronkelijk huwelijksvermogensstelsel of zonder dadelijke verandering van de samenstelling van de vermogens — dan blijven de formaliteiten nog enigszins beperkt: slechts één notariële akte, houdende wijziging van het huwelijksvermogensstelsel, is in dit geval vereist (art. 1394, zesde lid, en 1395 B.W.) (27). Dit is o.m. zo wanneer de wijziging zich beperkt tot een herroeping, in onderlinge overeenstemming tussen de echtgenoten, van de schenkingen met draagwijdte van contractuele erfstellingen die zij bij huwelijkscontract aan elkaar hebben gedaan of die de ene echtgenoot aan de andere heeft gedaan (art. 1394, zesde lid, B.W.) (28). Dit is eveneens zo wanneer de wijziging enkel de verandering of de aanpassing of de toekenning van een contractuele erfstelling beoogt, of om het even welke clause van ongelijke verdeling van het vermogen (29). Dit is nog zo wanneer met de

(26) WEDEFROY, F., *Het nieuw huwelijksvermogensrecht en de hypotheekwet*, T. Not., 1977, 65 e.v., vooral 67-68.

(27) Zie tekst, nr. 15.

(28) Verslag Hambye, 24. - Het gaat hier evenwel niet om schenkingen waardoor dadelijke eigendomsoverdracht geschiedt: een wijziging hiervan zou ten andere een onmiddellijke verandering van de samenstelling van de vermogens meebrengen, en zodoende tot gevolg hebben dat het om een gecompliceerde wijziging gaat.

(29) Verslag Hambye, 24; - TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 835-836, nr. 63.

wijziging alleen de toevoeging van een beding van „langst leeft al heeft” wordt betracht (oud art. 1525 en art. 1461 nieuw B.W.)(30).

Niets belet evenwel — en het kan zelfs geraadzaam zijn zo te handelen om bij de rechtbank geen blauwtje op te lopen en om de rechten van partijen duidelijk te stellen — dat de echtgenoten toch de bijhorende akten zouden laten opmaken (dus de voorafgaande akten inventaris en regeling van hun wederzijdse rechten). Beide akten zouden in de notariële vorm dienen opgemaakt te worden indien ze onroerende goederen tot voorwerp hebben(31).

b. Gecomplieerde wijziging

22. De wijziging is een heel wat meer ingewikkelde verrichting wanneer zij de vereffening van het vorige stelsel of een dadelijke verandering van de samenstelling van de vermogens tot gevolg heeft.

Het is het geval wanneer de echtgenoten ertoe besluiten een ander huwelijksvermogensstelsel aan te nemen (art. 1394, eerste lid, B.W.), en dus wanneer zij van een zuivere scheiding van goederen zouden willen overstappen naar een zuiver wettelijk stelsel of naar een gemeenschapsstelsel, omdat er in die hypothesen toch verrekend wordt en dat de samenstelling van de vermogens wordt gewijzigd zodat ook de belangen van de echtgenoten of van derden kunnen geschaad worden(32). Het is nog het geval wanneer de echtgenoten door hun wijzigingen de omvang van het gemeenschappelijk vermogen zouden veranderen(33).

Bij een gecomplieerde wijziging is er niet alleen een notariële akte houdende wijziging van het huwelijksvermogensstelsel vereist (art. 1392 en 1394-1395 B.W.), doch zijn ook nodig én een notariële akte beschrijving van alle roerende en onroerende goederen en van de schulden van de echtgenoten én insgelijks een notariële akte houdende regeling van hun wederzijdse rechten waaromtrent het hun vrij staat een vergelijk te treffen (art. 1394, derde, vierde en vijfde lid, B.W.). Het komt begrijpelijk voor: het belang van de echtgenoten, dat van hun kinderen en van derden, eist

(30) In die zin Rb. Gent, 10 januari 1977, *T.Not.*, 1977, 94, met noot.

(31) *Anders*: TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 840-841, nr. 66 *in fine*.

(32) Verslag Subcommissie, 55; - Verslag Hambye, 24.

(33) Verslag Hambye, 24; J. HAMBYE, *o.c.*, nr. 87; - CASMAN, H., en VAN LOOK, M., *o.c.*, III/5, blz. 8, geven te verstaan dat er in die hypothese niet noodzakelijk dient vereffend te worden, doch doen opmerken dat het toch geraadzaam zal zijn. - *Anders*: DU FAUX, H., *Huwelijksvermogensstelsel (wet van 14.7.1976)*. - *Inbreng van eigen goed in gemeenschappelijk patrimonium*. - *Procedure*, *T.Not.*, 1977, 257 e.v., die betoogt dat, in geval van inbreng van een eigen goed in het gemeenschappelijk patrimonium en de alsdan corresponderende wijziging van het huwelijksvermogensstelsel, de gecomplieerde wijzigingsprocedure noch door de wettekst, noch door de economie van de wet, noch door beschouwingen in verband met de beveiliging van de belangen van derden vereist is.

een getrouwe inventaris om met kennis van zaken te handelen(34) en vergt, via een ontwerp van regeling, dat die onderscheiden belangen zouden gevrijwaard worden.

Een amendement, ingediend in de Senaat, om de inventaris weg te laten doch door de rechtbank te laten opleggen wanneer zij, ter gelegenheid van de homologatieprocedure, tot de bevinding mocht komen dat er ernstige aanwijzingen bestaan dat de belangen van het gezin of van de kinderen of dat de rechten van derden dreigen miskend te worden, werd verworpen(35). Het argument waarom is klaarblijkelijk geweest het belang van het gezin of van de kinderen en de rechten van derden(36). Doch de verwerping van het amendement geschiedde wellicht ten onrechte, omdat de rechtbank nu ogenschijnlijk zal gedwongen worden de homologatie zonder meer te weigeren bij gemis aan voldoende beoordelingselementen. Er moge trouwens herinnerd worden aan artikel 1397 Code c. F. dat noch inventaris noch regeling van de wederzijdse rechten eist, terwijl de Franse rechtbanken in meer dan 95 % van de gevallen homologeren...

23. Ongetwijfeld heeft artikel 1287 Ger. W. betreffende de echtscheiding door onderlinve toestemming, model gestaan(37). Bijgevolg dient de notariële inventaris nauwkeurig en getrouw te zijn, en is de regeling van de wederzijdse rechten aan het oordeel van de echtgenoten overgelaten die hieromtrent vrij een vergelijk kunnen treffen (art. 1394, vierde lid, B. W.), weze het met de vermelding dat er niets te regelen valt wanneer zij van een zuivere scheiding van goederen overstappen naar een wettelijk stelsel(38).

Doch in tegenstelling tot wat in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming gebeurt, kan de belanghebbende partner die regeling van de wederzijdse rechten aanvechten in geval van wilsgebrek — b.v. bij dwaling of bedrog — om er de vernietiging van te bekomen(39); maar is het openbaar ministerie niet gerechtigd om op te treden tenzij in het raam van artikel 138 Ger. W. Het betreft immers zuiver pecuniaire belangen, terwijl in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming het gaat om een vordering die de staat van de echtgenoten raakt.

(34) HAMBYE, J., *o.c.*, nr. 87.

(35) *Parl Handel.*, Senaat, 28 april 1976, 1964; - Zie ook Verslag Hambye, 23-24.

(36) Zie voetnoot (15).

(37) Verslag Baert, 11; - TRAEEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 837-838, nr. 64.

(38) Verslag Hambye, 24.

(39) *Anders*: CASMAN, H., en VAN LOOK, M., *o.c.*, II/5, blz. 9; - TRAEEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 840, nr. 66.

2. PROCEDURE

a. Eenvoudige wijziging

24. De gehele homologatieprocedure moet gesitueerd worden binnen het kader van het Gerechtelijk Wetboek (40), meer bepaald van de artikelen 1025-1034 Ger. W., en van de wetgeving op het gebruik van de talen in gerechtszaken (41).

1/. *Bevoegd* is de rechtbank van eerste aanleg van de laatste echtelijke verblijfplaats van de echtgenoten (art. 1395, § 1, eerste lid, B.W. en art. 628, 2° Ger. W.).

2/. De akte houdende wijziging van het huwelijksvermogensstelsel wordt bij *eenzijdig verzoekschrift*, dat door de beide echtgenoten ondertekend werd vermits de beide echtgenoten akkoord moeten zijn met de voorgenomen verandering, voorgelegd aan de rechtbank (art. 1395, § 1, eerste lid, B.W.). De minderjarige, reeds door zijn huwelijk ontvoegd, is bekwaam om de procedure te voeren zonder dat hij daartoe bijstand of bewilliging nodig heeft (art. 1397, derde lid, B.W.).

Het verzoekschrift moet geen redenen opgeven waarom de wijziging betracht wordt (42).

3/. De echtgenoten dienen samen, *in persoon, te verschijnen* voor de rechtbank zetelende in raadkamer (art. 1395, eerste en tweede lid B.W.); tenzij één van hen inmiddels overleden is (43) of zich in de onmogelijkheid tot verschijning bevindt, in welk geval al naar gelang van de omstandigheden dient gehandeld te worden (ofwel wordt de verschijning uitgesteld, ofwel treedt een bijzonder gevolmachtigde op, ofwel begeeft de rechtbank zich ter plaatse, ofwel wordt aan het vereiste van de verschijning voorbijgegaan alsof de betrokken echtgenoot overleden was).

4/. *Derden* — voor wie ook nog derden-verzet openstaat (overeenkomstig art. 1122 Ger. W.) — mogen in de procedure tussenkomen (art. 1314 en 1319 Ger. W.) bij toepassing van het gemeen gerechtelijk recht (art. 1025 en volg. Ger. W.) (44); zij beschikken trouwens over dezelfde termijnen

(40) Verslag Subcommissie, 55; - TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 841, nr. 67; - FETTWEISS, A., KOHL, A., en LEVAL, G., *Incidences de la loi du 14 juillet 1976 en matière de droit judiciaire privé*, in: Sept leçons sur la réforme des régimes matrimoniaux, Univ. Liège - 1977, 193 e.v.

(41) TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 841, nr. 67, voetnoot.

(42) Verslag Baert, 10; - TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 843, nr. 68.

(43) Rb. Gent, 10 januari 1977, *T.Not.*, 1977, 94.

(44) Verslag Hambye, 25; - TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., *o.c.*, 843, nr. 69. - *Anders*: Verslag Subcommissie, 56.

als de echtgenoten om beroep in te stellen tegen de homologatiebeschikking (art. 1395, § 1, derde lid *in fine*, B.W.) en om zich in cassatie te voorzien (45).

Met derden worden hier in de eerste plaats bedoeld de kinderen van de echtgenoten (art. 1319, 3° Ger. W.), hun schuldeisers en alle andere belanghebbenden. Alle derden — niet alleen de schuldeisers — kunnen, zolang het eindvonnis niet is gewezen, hetzij in der minne hetzij bij exploit van gerechtsdeurwaarder, aan de eiser om mededeling vragen van het verzoekschrift en van de stavende stukken (art. 1314 en 1319 Ger. W.).

5/. Behoudens het toestaan van bewarende maatregelen, mag op het verzoekschrift *geen vonnis worden uitgesproken dan één maand nadat voldaan is aan de publiciteitsvoorschriften* (van de art. 1311, 1312 en 1319 Ger. W.) die moeten worden in achte genomen op straffe van nietigheid welke alleen kan worden ingeroepen door de schuldeisers van de echtgenoten (art. 1313 en 1319, 2° Ger. W.).

Het vonnis wordt ter kennis van partijen gebracht overeenkomstig artikel 1030 Ger. W. (46).

6/. De rechtbank *homologeert het verzoek of weigert de homologatie*, doch kan geen wijzigingen opdringen (47).

In elk geval *moet* de rechtbank de homologatie weigeren indien zij tot de bevinding komt dat de wijziging afbreuk doet aan de belangen van het gezin of van de kinderen, of dat de wijziging de rechten van derden zou schenden (art. 1395, § 1, tweede lid, B.W.); waarbij, zoals betoogd, de rechters de functionele doelgerichtheid van de wijziging moeten nagaan (48), al is het zo dat de echtgenoten er niet toe gehouden zijn aan te tonen dat de wijziging strookt met of, sterker nog, noodzakelijk is ter bescherming van de voormelde belangen en rechten (49).

Natuurlijk *kan* de rechtbank de homologatie evengoed weigeren wanneer zij de wijziging om andere redenen niet aanvaardbaar acht — b.v. een wijziging te korte tijd na het sluiten van het oorspronkelijk huwelijkscontract, of een zoveelste wijziging (50). Vanzelfsprekend zullen feite-

(45) HAMBYE, J., *o.c.*, nr. 93; - zie ook Verslag Hambye, 25.

(46) Verslag Baert, 11.

(47) Verslag Baert, 10; - zie tekst, nr. 10.

(48) Zie tekst, nr. 12 en 14.

(49) Verslag Baert, 10; - zie ook Verslag Hambye, 23.

(50) Verslag Hambye, 23.

lijke omstandigheden dan het verdacht-zijn van de wijziging moeten aantonen, aangezien er principiële vrijheid tot wijziging van het huwelijksvermogensstelsel bestaat(51).

7/. Per definitie is *geen verzet* mogelijk, vermits het een procedure op tegenspraak betreft (zoals in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming).

8/. Wel kan *beroep* worden ingesteld, binnen de maand na de kennisgeving door de griffier dat de homologatiebeslissing werd geweigerd, en dit bij verzoekschrift ondertekend door de beide echtgenoten (art. 1395, § 1, derde lid, aanhef, B.W. en art. 1031, Ger. W.).

Kan het openbaar ministerie, ingeval de homologatie werd toegestaan, beroep aantekenen? Mij dunkt van wel(52) en dit binnen de maand van de uitspraak.

9/. Voorziening in *cassatie* is denkbaar overeenkomstig de regels van het Gerechtelijk Wetboek en zonder dat de voorziening de toegestane homologatiebeslissing opschort.

b. Gecomplieerde wijziging

25. In die onderstelling krijgt de hierboven geschetste procedure (in geval van éénvoudige wijziging) toepassing, op het volgende na.

2bis/. Bij éénzijdig verzoekschrift wordt niet enkel de wijzigingsakte van het huwelijksvermogensstelsel voorgelegd, doch dienen de echtgenoten ook over te leggen de akte houdende beschrijving van hun goederen en schulden en de akte regeling van hun wederzijdse rechten (art. 1395, § 1, eerste lid *in fine*, B.W.).

Hierbij kan verwezen worden naar wat gebeurt in de procedure van echtscheiding door onderlinge toestemming(53), in welke rechtspleging de voormelde stukken als onmisbare pleegvormen van de procedure worden aangezien die de openbare orde raken(54).

Het weze nochtans aangestipt dat de voormelde stukken niet samen met het verzoekschrift moeten worden neergelegd: het mag ook later gebeuren bij de verschijning van de echtgenoten in raadkamer(55).

(51) Zie tekst, nr. 10; - Verslag Hambye, 23.

(52) *Anders*: Verslag Subcommissie, 55.

(53) Verslag Baert, 11.

(54) Brussel, 1 december 1969, *Pas.*, 1970, II, 54; - id., 2 februari 1971, *T.Not.*, 1972, 1972, 185; - Luik, 13 september 1960, *Jur. Liège*, 1960-1961, 68.

(55) Parl. Handel., Senaat, 28 april 1976, 1966, Verklaring van de heer Hambye; - zie nog HAMBYE, J., *o.c.*, nr.91.

3. PUBLICITEIT

a. Eenvoudige wijziging

26. In chronologische volgorde gebeurt de publiciteit als volgt:

1/. Een uittreksel van het neergelegd verzoekschrift tot homologatie wordt onverwijld door de griffier van de rechtbank ingeschreven in een daartoe op de griffie gehouden register (56). Dat uittreksel bevat de dagtekening van het verzoekschrift en de identiteit (de naam, de voornaam, het beroep en de woonplaats) van de echtgenoten (art. 1311 en 1319 Ger. W.).

2/. De griffier maakt melding van het vonnis op de kant van de inschrijving van het uittreksel in het daartoe bestemd register (art. 1315, eerste lid, Ger. W.) (57).

3/. Indien tegen het homologatievonnis geen beroep wordt ingesteld — of indien het hof van beroep de wijzigingsakte homologeert — moet de griffier binnen de twee maanden na de homologatiebeslissing

a° een uittreksel uit de homologatiebeslissing mededelen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het huwelijk is voltrokken; deze vermeldt op de kant van de huwelijksakte de datum van de wijzigingsakte, de notaris die ze heeft opgemaakt en de datum van de homologatiebeslissing (art. 1395, § 2, eerste lid, B.W.) (58) (59) (60);

b° een uittreksel uit de homologatiebeslissing mededelen aan de notaris die de minuut van het gewijzigde huwelijkscontract onder zich houdt; deze maakt er melding van onderaan de minuut en is verplicht die vermelding over te nemen op de uitgiften en grossen van het oorspronkelijk contract (art. 1395, § 3, eerste lid, Ger. W.) (61);

(56) Bovendien maakt de griffier, binnen een maand na het sluiten van het kalenderjaar, een alfabetische lijst op van de zaken die tijdens het verlopen jaar in het register zijn ingeschreven (art. 1311, vierde lid, en 1319 Ger. W.).

(57) Hetgeen insgelijks gebeurt indien hoger beroep wordt aangetekend (art. 1315, tweede lid, Ger. W., waarvan de tekst ook gewag maakt van publiciteit in geval van verzet, hetgeen *in casu* uitgesloten is - zie tekst, nr. 24, 7°).

(58) Indien het huwelijk niet in België is voltrokken wordt het uittreksel gezonden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van het eerste district Brussel, die het overschrijft in het register van de huwelijksakten (art. 1395, § 2, tweede lid, B.W.).

(59) Er weze opgemerkt dat, indien artikel 76, 10°, B.W. nieuwe versie de ambtenaar bij het opmaken van de huwelijksakte verplicht te vermelden „het huwelijksvermogensstelsel van de echtgenoten”, de ambtenaar tot geen vermelding gehouden is wanneer hem wordt medegedeeld dat het stelsel gewijzigd werd.

(60) In het register van de huwelijksakten dat op de griffie van de rechtbank wordt bewaard, en dat als het origineel moet worden aangezien vermits het de bijhorende stukken bevat, geschiedt geen kantmelding. Ook dit wijst duidelijk op het onsamenhangende van de publiciteitsregeling en op de grote nood aan een centraal administratief personenregister.

(61) Voor de verantwoordelijkheid van de notaris bij verzuim: zie artikel 1393, tweede lid, B.W. en DELVA, W., o.c., nr. 326 e.v.

c^o mededeling doen van de datum van de homologatiebeslissing aan de notaris die de wijzigingsakte heeft opgemaakt (art. 1395, § 3, tweede lid, Ger. W.); welke notaris dit stuk zal bijhouden en materialiter aan de minuut van de wijzigingsakte zal hechten.

b. Gecomplieerde wijziging

27. Met het oog op de vrijwaring van de belangen van derden moet, waar het om een vereffening van het vorige stelsel of om een dadelijke verandering van de samenstelling van de vermogens gaat, de voormelde publiciteit geschieden doch dient ook nog het volgende te gebeuren:

1°/bis. Hetzelfde uittreksel van het verzoekschrift tot homologatie (dat door de griffier in een register wordt ingeschreven) wordt door de zorg van de beide echtgenoten bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad (art. 1311 en 1319, 1° Ger. W.). Van deze opneming wordt bewijs geleverd door een exemplaar van het blad waarop de bekendmaking voorkomt (art. 1312 en 1319 aanhef Ger. W.).

1ter/. De akte wijziging alsmede de akte regeling van de wederzijdse rechten die onroerende goederen en zakelijke rechten overdragen worden door de zorg van de notaris binnen de 2 (gebeurlijk³) maanden publiek gemaakt op het bevoegde kantoor van hypotheekbewaring.

2°/bis. Door de zorg van de beide echtgenoten wordt een uittreksel van de (definitief geworden) homologatiebeslissing (waarvan inmiddels door de griffier melding werd verricht in het daartoe bestemd register) bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad (art. 1396, eerste lid, B. W. en art. 1316, eerste lid en 1319, 1° Ger. W.). In dat uittreksel worden vermeld: de dagtekening en het onderwerp van het vonnis, de rechtbank die het vonnis heeft gewezen, en de identiteit (de naam, de voornaam, het beroep en de woonplaats) van de echtgenoten (art. 1316, tweede lid, Ger. W.).

3bis/. Hetzij door de zorg van de notaris hetzij door de betrokken echtgenoot, al naar gelang van het geval dat de betrokken echtgenoot reeds handelaar was of niet op het ogenblik dat de wijzigingsakte werd opgemaakt, dient, ofwel binnen de 3 maanden van de definitief geworden homologatiebeslissing ofwel binnen de maand achteraf na de aanvang van de handelsactiviteit, een uittreksel van de akte wijziging te worden neergelegd ter griffie van iedere rechtbank binnen wier rechtsgebied de handeldrijvende echtgenoot in het handelsregister is ingeschreven (art. 12, tweede lid, in samenlezing met de art. 13-15, B. I, T. II, H. W.).

Bovendien is vermelding in het handelsregister opgelegd van het vonnis dat de akte houdende wijziging van het huwelijksvermogensstelsel van echtgenoten van wie er een handelaar is, homologeert (art. 25bis gecoördineerde wetten betreffende het handelsregister).

WERKING EN GEVOLGEN VAN DE WIJZIGING

1. TUSSEN ECHTGENOTEN

a. Eenvoudige wijziging

28. Indien de bij artikel 1319 Ger. W. voorgeschreven publiciteitsformaliteiten in acht werden genomen, hebben de bedongen wijzigingen van het huwelijksvermogensstelsel tussen echtgenoten gevolg vanaf de datum van de notariële wijzigingsakte (art. 1396, tweede lid, B.W.).

b. Gecomplieerde wijziging

29. Ook nu krijgen de bedongen wijzigingen tussen echtgenoten uitwerking met terugwerkende kracht tot op de dag van de notariële wijzigingsakte (art. 1396, tweede lid, B.W.), doch zulks op voorwaarde dat de vereffening of dat de overdracht van de goederen van het ene vermogen naar het andere wordt vastgesteld bij notariële akte binnen een jaar na de bekendmaking van een uittreksel uit de homologatiebeslissing in het Belgisch Staatsblad; welke termijn kan worden verlengd door de rechtbank die de wijzigingsakte heeft gehomologeerd (art. 1395, § 4, eerste en tweede lid, B.W.).

Dit moet gebeuren op straffe van volstreckte nietigheid van de bedongen wijziging, zodat ook tussen partijen de wijzigingsakte voor onbestaande zal worden gehouden en het vroegere huwelijksvermogensstelsel nog werking blijft hebben. Het betekent dat de nietige akte niet kan worden bevestigd door partijen. De wijzigingsregeling raakt voor partijen de openbare orde, omwille van de eenheid van huwelijksvermogensregeling die én tussen partijen én t.a.v. derden dient te bestaan.

Hieruit blijkt duidelijk dat de effectieve vereffening en/of overdracht moet worden aangezien als opschorsende voorwaarde voor de uitwerking van de wijziging met terugwerkende kracht tot op de dag van de wijzigingsakte (62).

2. TEGENWERPING AAN DERDEN

a. Eenvoudige wijziging

30. De bedongen wijzigingen kunnen aan derden eerst worden tegengeworpen vanaf de dag van de bekendmaking van een uittreksel uit de homologatiebeslissing in het Belgisch Staatsblad (art. 1396, eerste lid, B.W.).

(62) TRAEST, G., CASMAN, H., en BOUCKAERT, F., o.c., 846-848, nr. 72.

Het onderstelt evenwel dat al de bij de wet in artikel 1319, 1° Ger. W. vereiste publiciteitsformaliteiten vervuld zijn: d.w.z. bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van een uittreksel én van het verzoekschrift tot homologatie én van de homologatiebeslissing (zie verder art. 1311, 1313, 1316, 1319 en 1319bis Ger. W.).

Is dit gebeurd, dan kunnen de schuldeisers van een van de echtgenoten nog gedurende een jaar (vervaltermijn) opkomen tegen een vereffening die met bedrieglijke benadeling van hun rechten is geschied (art. 1319bis Ger. W.); het wil me inderdaad voorkomen dat artikel 1319bis Ger. W. niet alleen geldt in geval van gecompliceerde wijziging doch ook in geval van een gewone wijziging van het huwelijksvermogensstelsel waarop later een vereffening volgt.

Is dié publiciteit niet gebeurd, dan neemt de voormelde vervaltermijn geen aanvang en kunnen de schuldeisers bij toepassing van artikel 1122 en volg. Ger. W. tegen bedrieglijke inkorting van hun rechten opkomen.

31. De vraag kan worden gesteld of met het begrip derden ook de kinderen van de echtgenoten en andere belanghebbenden dan schuldeisers bedoeld zijn? Mij dunkt van wel, doch niet het openbaar ministerie tenzij bij toepassing van artikel 138 Ger. W.

b. Gecompliceerde wijziging

32. Ook nu kunnen — mits naleving van de bij artikel 1319, 1° Ger. W. voorgeschreven publiciteit — de bedongen wijzigingen aan derden worden tegengeworpen vanaf de dag van de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van een uittreksel uit de homologatiebeslissing (art. 1396, eerste lid, B.W.); in welke onderstelling de schuldeisers (63) één jaar tijd hebben om op te komen tegen de bedrieglijke vereffening.

Doch bovendien is ook nu bepaald dat de wijzigingsakte die leidt tot vereffening van het vorige stelsel of tot dadelijke verandering van de vermogens geen gevolg heeft indien de vereffening en/of de overdracht van goederen van het ene vermogen naar het andere niet bij notariële akte is vastgesteld binnen een jaar na de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van een uittreksel uit de homologatiebeslissing; termijn die kan verlengd worden bij beslissing van het gerecht dat de wijzigingsakte heeft gehomologeerd (art. 1395, § 4, eerste en tweede lid, B.W.). Bijgevolg is, zoals reeds betoogd, de vereffening en/of overdracht te aanzien als een

(63) Voor de draagwijdte van het begrip derden, zie tekst nr. 30.

schorsende voorwaarde voor de effectieve uitwerking van de wijziging tegenover derden te rekenen vanaf de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad (64).

Heeft de vereffening of overdracht niet tijdig plaats gevonden, dan wordt t.a.v. derden de wijzigingsakte voor onbestaande gehouden en treedt het oorspronkelijk huwelijksvermogensstelsel opnieuw in werking (65), of beter behoudt het oorspronkelijk huwelijksvermogensstelsel zijn gelding.

33. De wetgever heeft zich laten inspireren door het oud artikel 1444 B.W. (gewijzigd behouden in art. 1473 nieuw B.W.) m.b.t. de gerechtelijke scheiding van goederen; met dien verstande dat in geval van gerechtelijke scheiding van goederen met de tenuitvoerlegging of met de vervolgingen daartoe begonnen werd na het vonnis dat de scheiding van goederen uitspreekt terwijl in geval van wijziging van het huwelijksvermogensstelsel de vereffeningregeling voorafgaat aan het vonnis. Daarom dat de voorafgaande akten vereffening en/of overdracht, die aan de effectieve vereffening en/of overdracht voorafgaan, te aanzien zijn als eveneens verricht onder de schorsende voorwaarde van de navolgende akte van effectieve vereffening en/of overdracht. Hetgeen ertoe doet besluiten dat in de gecompliceerde wijziging naast de akte wijziging van het huwelijksvermogensstelsel nog twee akten vereffening en/of overdracht vereist zijn: de akte aan het indienen van het verzoekschrift voorafgaande (art. 1394 B.W.) en de akte vaststelling na de bekendmaking van het uittreksel uit de homologatiebeslissing (art. 1395, § 4, B.W.). Eén akte lijkt me onvoldoende. Dus is voorzichtigheid geboden, temeer dat deze bepalingen op straffe van volstrekte nietigheid zijn gesteld vermits de wijzigingsprocedure de openbare orde raakt evenals het beginsel van de eenheid van huwelijksvermogensregeling (66).

3. RECHTSVERGELIJKENDE GEGEVENS

34. Een analoge normering blijkt in heel veel landen te bestaan.

(64) Zie voetnoot (62).

(65) Verslag Hambye, 26.

(66) Zie tekst, nr. 29. - *Anders: WATELET, P., Le contrat de mariage, R. Not. B. 1977, 375 e.v., blz. 398.* Toch wijst de auteur er op dat ingeval er een vereffeningssakte aan te pas komt en „où cette liquidation aurait été réalisée entièrement dès avant le jugement d'homologation et sous la condition suspensive de celle-ci, le notaire se bornera à faire comparaitre les deux époux et à acter leur déclaration que l'acte antérieur sort ses pleins et entiers effets en raison de la réalisation de la condition”.

SLOTBESCHOUWINGEN

35. Het feit dat de echtgenoten nu tijdens hun huwelijk het huwelijksvermogensstelsel waaronder zij gehuwd zijn mogen wijzigen, mag niet leiden tot de conclusie dat voor het aangaan van het huwelijk geen huwelijkscontract meer zou dienen gemaakt te worden.

Vooreerst al wordt, bij ontstentenis van huwelijksvereenkomsten, het wettelijk stelsel opgedrongen; en dat stelsel past niet voor ieder koppel.

Vervolgens vereist de wijziging van het wettelijk opgedrongen stelsel het akkoord van de beide echtgenoten.

Tenslotte brengt die beplande wijziging heel wat rompslomp mee, vooral wanneer het een gecompliceerde wijziging betreft; om van de kosten maar te zwijgen.

36. Het ligt daarenboven voor de hand dat de bij de wet uitgewerkte regeling log is en voor verbetering vatbaar.

Duidelijk blijkt dat inzake publiciteit van rechtsfeiten en rechtshandelingen, van akten en toestanden — bijgevolg niet enkel op het stuk van het wijzigen van het huwelijksvermogensstelsel — ons land dringend behoefte heeft aan eenvormige en eenvoudige formaliteiten.